

Útvarpið og tað føroyska málið

Tað er einki ókent millum fólk, at ymiskar áskoðanir eru um okkara mál, hvussu tað skal vera talað og skrivað — hvat ið rættast er — og sjálvt millum okkara skriftlærdastu málmen eru hugsanirnar ógvuliga ójavnar enn nú á døgum.

Harvið stendur okkara mál í váða, og tað er ógvuliga harmiligt, at so skal vera.

Nú er tað so, at vit hava fingið eitt útvarp, sum sjálvandi má royna og roynir at bota um okkara mál, men tað tykist, sum atfinningarnar eru hvassar.

T. d. verður upplestur av tølum lísir: trítífura og fýratíseks, og so framvegis. Hetta áttalar hr. Long sum eina avbronglan og sigur, at tað eigur ikki at verða lisið soleiðis, men beint fram sum vit dagliga siga tað, tretivu og fjóruti. Í orðabókini eftir M. A. Jacobsen og Chr. Matras, professara, stendur triati og ikki tretivu, so tað er neyvan at kviða fyri, at tað er rættari at nýta triati enn tað, sum tað í dagligari talu verður sagt: tretivu. Öll henda atfinning móti okkara mál-nýtslu førir ikki til nakað haldgott og uppbyggjandi fyri okkara mál, men førir einans tað við sær, at okkara uppvaksandi ungfolk hvorki kemur at vita út ella inn, og harvið kemur okkara mál bert í enn storri vanda. Tað má sigast vera illa atborið av okkara málkonu monnum, at teir ikki hava sýnt málinum so frægan ans, at teir ikki hava fingið lagt eitt fast og trygt skrivilag. Tað kundi verið onnur orð, sum eg kundi havt hug at drigið fram, men sum eg tverri ikki havi stundir til hesa ferð. Eg kann tó loyva mær at siga tað, at ein tann størsti vandin fyri at avskepla okkara mál, eru tey føroysku bløðini, og har hava vit ikki fingið minni enn 2 blaðstjórar í útvarpsnevndina, og hvor av teimum, ið betri búgvin er til hetta, er ringt at avgera. Eg vildi sum Páll N. Patursson skjýtt upp, at málkonir menn vórðu valdir í útvarpsnevndina; tí tað er avgjørt neyðugt, um útvarpið skal vera málinum nakar stuðul og koma tí burtúr til vanda, tað er komið í, sum av okkara monnum framborið í útvarpinum. Fyri eini tíð síðan, gjordi skúlastjórnin tað mistak viðvíkjandi mál-nýtsluni, at hon loyvdi fritt at skriva ei og o framman fyri ng og nk. Tann, ið gáar eftir tí, hann lesur, sær, at menn í dagligu talu teirra siga ei. Teir nýta o í skrivning; og teir ella tey, sum í talu siga o, nýta ei í skrivning. Her sæst skilliga, at okkara mál hevur einki haldgott stöði at byggja á, og tær verstu spillurnar fyri málið eru teir menn, ið skulu slóða tí rás. Tað skal tí vera sagt: Latið vera við at høgga eftir okkara útvarpi viðvíkjandi málinum, tí tað er ikki at ivast í, at okkara útvarpsstjóri er

Gassing av húsum móti fyri og øðrum skaðadýrum

Okkum er sent:

Sum fólk minnst, fór fram í fjór gassing av húsum móti fyri og øðrum skaðadýrum. Maðurin, sum hevði fingið hetta í lag, var H. C. Hansen av Tvøroyri, og tá vit nú ein dagin hitta hann í Havn, nýta vit høvi til at spyrja hann, hvussu hevur gingist við hesi gassing og hvørjar nýggjar ætlanir hann hevur.

— Hvussu við teim húsum, sum eru gassað?

— Tað kann ikki sigast við vissu fyrr enn í summar aftur, men hava eisini skaðakykt somu livievni, sum aðrastaðni, so er alt deytt.

— Minnst okkum rætt, hava tygum sagt frá, at tygum fóru undir aftur hetta tiltak nú í summar.

— Jú, men eftir lýsing míni í januar mánaða hava enn ov fá meldað seg umframt tey, vit ikki rukku í fjór — seinasti freistur at siga frá er 1. april, tí tað er so trupult at fáa gassið til sín. Tað fæst ikki uttan við fraktskipi. Tað er so eitrandi, at tað vanliga ikki verður flutt við ferðaskipum, sum eisini flyta fólk.

Tí fari eg at biða øll, sum vilja hava hús síni gassað og reinsað fyri skaðakykt at siga frá í góðari tíð.

— Vit siggja, at ein dansk fyrítøka lýsir í bløðunum. Er tað hitt sama felagið, ið tygum hava við at gera?

— Tá eg á sinni bað um upplýsingar um, hvønn eg skuldi venda mær til, var eg vístur til hetta felagið, Termitco. Men tá arbeði skuldi gerast, var hetta ikki tað felagið, ið eg haldi hóskaði best, men tað er eitt annað felag, ið hevur arbeitt við hesum síðan 1925, sum eitur Abatox. Tað vóru menn úr hesum felag, sum gjordu arbeði her í fjór. Tá arbeðið var liðugt, segði eg meg burtur úr samarbeiðnum við Termitco, og arbeðið nú saman við Abatox og havi tikið ábyrgdina fyri tað, sum gjørt var í fjór.

— Tá nú Termitco lýsir við gassing, so er tað fyri egnu rokning, men framhaldið av tí arbeði, sum byrjaði í fjór, havi eg við at gera, og tí fari eg at biða fólk tekna seg hjá mær innan 1. april og gera hetta helst skjótast møgult, so farið kann vera undir arbeði í góðari tíð.

— Kanska tygum taka upp aftur tað, sum hendir, tá hús verða gassað.

— Sum í lýsingini sagt, má verða flurt úr húsum aðrænn gassing byrjar — fólk, matur, urtarpottar og spegl. Gassið stendur á í tvey samdøgur. Tá kann aftur sovast inni. Gassingin dálkar einki, tað skal eingin reingering aftaná, og

førur fyri at varveita okkara dýrastu ogn, málið, óspilt.

D. J. Sørensen.

einki tekur skaða av gassingini, uttan tað, sum frammanfyri er nevnt, men tá innastur verður flutt, verða húsin fri fyri fyr og øllum øðrum skaðakyktum, sum fjala seg í húsunum og gera tey óhugnalig.

— Hvat kostar?

— Eg lýsti, at kostnaðurin var 500 kr. fyri eitt hús 10>12 alin, uttan trimpul og kvist. Annars verða øll hús máld upp fyri at vita, hvussu nógv gass, ið skal nýtast, og prísurin er hareftir.

Byrjað verður at gassa fyrst í juni mánaða.

— Hvussu nógv hava teknað seg?

Vit hava eini 30 hús at gassa, og hartil ymsir almennir bygningar, sum sorinskrivarahúsin og fúthúsin, sýslumannshúsin á Sandi, fyrmeisterahúsin á Borðuni og í Akra-bergi.

— Sig okkum eitt sindur nærri um sjálvan fyrrin.

— Seinasta ár óttaðust fólk, at fyrrin fleyg inn aftur í húsin, men tað, sum er komið úr hólunum, fer ikki inn aftur. Av tí stóru mongd man sær av djórnum er bara ein hon til hvørjar 400 hannar, og síðan doyrt alt innan 3 vikur sum út er komið. Honin roynir at bora sær hol fyri teim 200 eggnum, hon leggur. Tað eydnast ikki øllum at koma til lívs. Frá tí eggði er lagt, eru 2 ár til livandi kykt kemur úr teimum. Alt hetta er jú prógv fyri, hvussu væleydnað ein gassing kann koma at verða.

— Hava tygum nakað at siga til seinast?

— Tað skuldi verið tað, at um fólk hava nakað at spyrja um, kunnu tey bert skriva til mín, uttan harvið at binda seg, og fáa tey tá allar upplýsingar, sum møgult ikki framganga av hesi samroðu.

Nýtt er tað, ið sjálvdan sker

Eg loyvi mær hervið at takka Dagblaðsstjóranum fyri tað, at hann sá so virðismikið uppá greinina í Sosialinum 23. februar, undirskrivað D. J., at hann unti sínum lesarum at fáa høvi til at lesa hana. Eg fari tí at biða hann um at gera tað til eina fasta reglu hereftir, at endurprenta greinir úr Sosialinum, tí eg haldi, at tygum koma at vinna fleiri haldarar við tað. Og kemur tað eina mest av tí, at lesarar tygara eru nú trygtir av hasum sama jabbnum, sum nú er sungið fyri teimum út við eina fjórðingsold. Eingin er fullspottaður, fyrr enn hann spottar seg sjálv.

Gamalt Dagblaðslesari.

Landsretssagfører B. Husted-Andersen

Kontor:
«Richshuset», Raadhuspladsen, 16 II
København V.
Tlgr.-adr.: Austroko - Tlf. Mi 788 & 3770

SOSIALURIN

Útgevri:
FØROYA JAVNAÐARFLOKKUR

Blaðstj.:
Villi Sørensen.

Bo x 76.

Prentsmíðjan á Heysbreyt
TELF 1820

Uttanbyggja jørðin

Ofta hevur Føroya javnaðarflokkur havt frammi uppskot um, at uttanbyggja jørð við samligari umskipan skal falla aftur til fólk á staðnum.

Men her hevur staðið í botni. Ein meiriluti á tingi hevur verið fmóti umskipan.

Í hesum máli sum í øðrum málum, ið javnaðarflokkurin hevur reist á tingi, men sum vórðu feld at byrja við, er tann rættvísikraft, at sigurin er so vissur sum tað, at rættvísi at enda má sigra.

Er tað ikki so í dag, at flestir menn siggja órættvísið og óskilið í uttanbyggjajardaskipanini?

Vit kenna okkum alvissar í hesum, og tað er í hesum treysti, at flokkurin loyvir sær at skora á háttvirða ting at gera ta neyðugu lógarreglu, so uttanbyggja jørðin aftur verður at falla til avvaxandi bygdamenn. Hetta verður at geva størstu gleðina og størsta tæktakið fyri landið. Í Føroyum, her fólkid økist, og torforari verður at liva í smábýgdunum, tess meira umráðandi er tað fyri okkara ábyrgdarmenn at skipa so her á landi, at fólkid ikki rýmir, so jørðin farnast, og bara toftirnar verða at standa eftir har, ið annars væl kundi vunnið av mjólk, eplum og grønmæti, ið hinum uppvaksandi liðinum torvar almikið fyri at fáa stimbur í knoturnar.

Ársaðalfundur

P/f Lestur hevur ársaðalfund týsdagin, tann 26. mars kl. 20 á skrivstovu Leivur Lützens —

dagsskrá eftir grein 7 í lógini.

VALDEMAR LÜTZEN
Telf. 1200 Thorshavn.